

TARIM SATIŞ KOOPERATİF VE BİRLİKLERİ HAKKINDA KANUN ⁽¹⁾

Kanun Numarası : 4572

Kabul Tarihi : 1/6/2000

Yayımlandığı R.Gazete : Tarih : 16/6/2000 Sayı : 24081

Yayımlandığı Düstur : 5 Cilt : 39

Amaç, kuruluş ve sermaye

Madde 1 – (Değişik birinci fıkra: 28/3/2013-6455/19 md.) Bu Kanunun amacı; tarım satış kooperatif ve birliklerine ilişkin hükümleri düzenlemek, bu kuruluşların kooperatifçilik ve kurumsal yönetim ilkelerine uygun olarak yönetilmelerini, özerk, güçlü ve bağımsız mali yapıyla piyasa koşullarında etkin, verimli ve sürdürülebilir bir şekilde faaliyet göstermelerini sağlamak ve tarım satış kooperatifçiliğini güçlendirmektir.

Üreticiler; karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle meslekî faaliyetleri ile ilgili ihtiyaçlarını sağlamak, ürünlerini daha iyi şartlarla değerlendirmek ve ekonomik menfaatlerini korumak amacıyla, aralarında sınırlı sorumlu, değişir sayıda ortaklı ve değişir sermayeli, tüzel kişiliği haiz tarım satış kooperatifleri kurabilirler.

Bir tarım satış kooperatifinin kurulabilmesi için **en az otuz üreticinin**, bir tarım satış kooperatifleri birliğinin kurulabilmesi için **en az üç tarım satış kooperatifinin** bir araya gelmesi şarttır.

Çalışma konuları ve çalışmalarda uyulacak esaslar ⁽¹⁾

Madde 3 – (Değişik: 28/3/2013-6455/20 md.)

Kooperatif ve birlikler; ortakların ve gerektiğinde diğer üreticilerin ürünlerinin daha iyi şartlarla değerlendirilmesi, mesleki faaliyetleri ile ilgili ihtiyaçlarının karşılanması ve ekonomik menfaatlerinin korunması konularında çalışırlar.

Kooperatif ve birliklerin çalışma konuları ile ürün alım ve değerlendirme işlemlerine, ürün alım bedelini hesaplama ve ödeme şekline, kredi kullanmalarına, yatırımlarına, gelir-gider farklarının dağıtımına ve giderlerin paylaşımına ilişkin usul ve esaslar örnek anasözleşmede gösterilir. Anasözleşmeyle, ortaklara elde ettiği ürünün tamamını veya belirli bir kısmını teslim etme ya da teslim edilmesi zorunlu asgari ürün miktarı şartı getirilebilir.

Kooperatif ve birlik organları ile temsile yetkili personeli, tüm faaliyet ve kararlarında, iş ve işlemlerinde genel kabul görmüş rasyonel işletmecilik uygulamaları ile kurumsal yönetim ve kooperatifçilik ilkelerini dikkate alır, bu kuruluşların kuruluş amaçları doğrultusunda hareket eder; varlıklarını, mali yapısını

ve rekabet gücünü koruyup geliştirme yönünde gerekli titizliği gösterir ve basiretli bir tacir gibi davranırlar.

Bu Kanunda açıkça belirtilen nisaplar saklı kalmak üzere, birlik ve kooperatiflerde toplantı ve karar nisapları örnek anasözleşmede düzenlenir. Taşınmaz alım ve satımı ile imalat ve inşaat işlerinin yaptırılma yöntemi örnek anasözleşmede düzenlenir.

Bakanlık, kanunların emredici hükümlerine ve bu Kanunun amacına aykırı olmamak şartıyla, bu Kanunda örnek anasözleşmeyle düzenleneceği belirtilen hususlar ile kooperatif ve birliklerin çalışmalarına ilişkin gerekli gördüğü konularda düzenleme yapmaya ve kurumsal yönetim ilkeleri belirlemeye yetkilidir. Kooperatif ve birlikler, Bakanlık tarafından istenilecek bilgi ve belgeleri doğru, eksiksiz ve süresi içinde vermekle; oluşturulan elektronik veri tabanlarına Bakanlıkça istenen verilerin girişini sağlamakla yükümlüdür.

Muafiyet ve istisnalar

Madde 6 – Bu Kanuna göre kurulmuş bulunan kooperatifler ve birliklerin faaliyetlerinde;

a) Kooperatife ortak olmak üzere başvuran üreticilerle ortakların, kooperatifleriyle yapacakları her türlü işlemleri ve bunlarla ilgili kâğıt, belge, senet, beyanname, taahhütname, vekâletname, makbuz, kooperatif lehine yapacakları ipotek ve rehinler her türlü vergi, resim ve harçtan,

b) Ortak içi işlemler sonucu ortaya çıkan olumlu gelir gider farkları gelir ve kurumlar vergisinden,

c) Birbirlerinden ve ortaklarından aldıkları faiz ve komisyonlar, birbirleri ya da üçüncü şahıslarla yaptıkları her türlü gayrimenkul alım satımı (üçüncü şahıslara terettüp eden vergi, resim ve harçlar hariç), ayrıca üretim tesislerinin ve bu tesislere ilişkin gayrimenkullerin satışı, bağış ve diğer ivazsız iktisapları ile bütün işleri için düzenlenecek senet, beyanname, taahhütname, sözleşme, vekâletname ve lehlerine yapılacak ipotek ve rehinler kurumlar vergisi ve damga vergisi de dahil olmak üzere her türlü vergi, resim ve harçtan,

d) Sermaye ve yedek akçeleri ile taşınmaz malları ve bunların gelirleri, ihtiyaçları için satın aldıkları ve alacaklarını tahsil gayesiyle mülk edindikleri taşınmaz malları ve bunların bir önceki sahiplerine geri verilmesi işlemi ile gayrimenkullerine ilişkin her nev'i cins, kayıt, tashih, ifraz, taksim, birleştirme ve ruhsatlandırma işlemleri, depo, hizmet ve üretim tesisi inşaatları her türlü vergi, resim ve harçtan, ⁽¹⁾

e) Yapacakları kredi işlemlerine ve temin edecekleri kredilere ilişkin senet, beyanname, taahhütname, sözleşme ve sair her türlü belge ile taşınmaz mallarına ait ipotek ve ipotek fekki, taşınır mallara ait rehin ve rehnin kaldırılması işlemleri, vekâletnameler, taahhütname ve sair evrak her türlü vergi, resim ve harçtan,

f) Ortakların kooperatiflerine ödedikleri sermaye paylarının çıkma ve çıkarılma hallerine bağlı olarak kendilerine iadesi sırasında, anasözleşmelerde gösterilen esaslara göre hesaplanacak iade tutarı ile ödenmiş sermaye payı tutarı arasında üretici lehine doğacak kazançlar gelir vergisinden, kooperatif ve birlikler açısından da kurumlar vergisinden,

g) Kooperatif veya birliklere yapılan bağışlar, ortaklardan yapılacak kesintilerden oluşturulacak fonlar, dağıtılan ya da dağıtılmayarak kooperatif faaliyetlerinde kullanılan risturna tabi gelirler, gelir ve kurumlar vergisinden,

h) Kooperatif ve birliklerin defter ve belgelerinin notere tasdik ettirilmesi işlemleri yalnızca noterlik ücretine tabi olup, vergi, resim ve harçtan,

Müstesnadır.

Gelir Vergisi Kanununa göre yapılacak tevkifat hükümleri ile katma değer vergisi hükümleri saklıdır.

Ancak, bu kuruluşların ortak dışı işlemlerden elde edecekleri gelir-gider farkları ayrı bir hesapta takip ve tespit edilerek vergi kanunları hükümlerine göre vergilendirilir. Kooperatif ve birliklerin ortaklarından aldıkları ürünleri, niteliğinde değişiklik olmayacak şekilde ilk işleme tesislerinde işleyerek üçüncü kişilere satmaları ortak içi işlem sayılır.

**4572 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN
MEVZUATIN VEYA ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN İPTAL
EDİLEN HÜKÜMLERİN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ
GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/ İptal Eden Anayasa Mahkemesinin Kararının Numarası	4572 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
4962	Geçici Madde 1	16/6/2000 tarihinden geçerli olmak üzere 7/8/2003
5234	Geçici Madde 2	1/1/2005
5290	Geçici Madde 1	6/1/2005
6455	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, Geçici Madde 1, 3, 4, 5, 6	11/4/2013

6456	Geçici Madde 7	18/4/2013
------	----------------	-----------